

Lyrická poézia – A skupina – 3. ročník - nová koncepcia

1. Čo je to literárna moderna?

Literárna moderna:

- Moderný smer v literatúre
  - Koniec 19. – začiatok 20. storočia
  - Symbolizmus
  - Impresionizmus
  - Dekadencia
- } Zrodené vo francúzskej literatúre, predstaviteľmi boli Charles
Pierre Baudelaire a Paul Verlaine

2. Vysvetli pojem impresionizmus (čo je to, základná charakteristika, kedy a kde vznikol, v ktorých umeniach sa rozvinul).

Umelecký smer v literatúre a vo výtvarnom umení

Impresia = dojem

Snažili sa vyvolať u čitateľa dojem z chvíle a momentu ktoré prežívali

Vznikol vo francúzskej literatúre na konci 19. stor. až začiatku 20.

V literatúre a vo výtvarnom umení, hudbe

3. Na nasledujúcej ukážke nájdí znaky voľného verša: *Kam sa ponáhľat'*

Toľko hurhaja

Úchvatný požiar pralesa útek zveri

Tanec snehových kvapiek

Dáma v ktorej lietajú podzimné listy

Počas vytrženia býva mŕtva

Rôzna dĺžka verša

Narušený rytmus

Žiaden rým

Veľké a malé písmená, vynechávanie interpunkcie

Myšlienkový presah

4. Prvky akého umeleckého smeru využíva vo svojej tvorbe Ján Smrek. Stručne vysvetli.

Vitalizmus – Vitae = život, literárny smer kt. vychádzal z francúzskej filozofie, vznikol po 1. sv. vojne

5. Vymenuj a stručne vysvetli motívy katolíckej poézie.

Motív cesty – cesta = priblíženie k bohu

Svetlo a tma – nebo a peklo / dobro a zlo

Rodný kraj – mnohí autori emigrovali

Mariánske motívy – panna Mária Bohorodička

6. *Nemôžeme znáť, či nespadneme*

a nezlomíme väz -

lež nechceme sa predsa vtopiť

v to driemajúce ľudské plemä,

v zakliaty živý les.

Ukážka je z básne Jána Smreka *Cválajúce dni*. Urob vlastnú interpretáciu záverečných veršov básne. Pomenuj podčiarknutý umelecký prostriedok.

Vlastná interpretácia

Epitetón

7. *...Do večna ideme cez všelijaké cesty,*

ach, v tmách, ach, málokedy skrze jas,

a vaše svetielkovanie a vaše sladké blesky

- to isté mihotanie v neistotách - mátie nás...

(J. Silan – Svättojánske mušky)

Nájdí v ukážke jeden z hlavných motívov poézie katolíckej moderny. Urob vlastnú interpretáciu veršov. Urč druh rýmu. Nájdí 1 slovo, na základe ktorého by si mohol zaradiť báseň ku poézii katolíckej moderny.

Motív cesty

Vlastná interpretácia

Striedavý rým - ABAB Večnosť

Lyrická poézia – B skupina – 3. ročník - nová koncepcia

1. Na nasledujúcej ukážke nájdí znaky tradičného verša:

*Keby som mal kráčať sám a zranený,
šiel by som až tam, kde tvoja duša pramení.
Keby som ten prameň našiel náhodou,
bola by to voda, čo ma drží nad vodou.*

Rým – združený (AABB) (zvuková zhoda na konci verša), Rytmus, Interpunkcia, dodržanie veľkých a malých písmen

2. Vysvetli pojem symbolizmus (čo je to, základná charakteristika, kedy a kde vznikol, kto je jeho predstaviteľom v slovenskej literatúre).

Symbolizmus – autori využívali symboly znaky, nepriame pomenovania; poézia symbolistov bola veľmi smutná, pesimistická, spisovatelia mali v oblúbe čiernu farbu, využívali prírodné motívy aby nás naladili na negatívne emócie

3. Aký typ lyriky predstavuje tvorba Rudolfa Dilonga. Stručne vysvetli. **Duchovná lyrika, náboženské motívy – katolícka moderna, patrí do skupiny autorov v medzivojnovom období ktorý písali v duchu náboženských hodnôt, má tieto 4 motívy**

Motív cesty – cesta = priblíženie k bohu

Svetlo a tma – nebo a peklo / dobro a zlo

Rodný kraj – mnohí autori emigrovali

Mariánske motívy – panna Mária Bohorodička

3. Vymenuj, aké vyjadrovacie prostriedky sa používajú v poézii katolíckej moderny. **náboženská terminológia, postavy a symboly z Biblie, národná tradícia,**

5. ...*My mladí, jarí šarvanci,
ktorí sme život – svoju milú –
objali prvom pri tanci,
sme celým dúškom živí –
my sme tí jazdci diví!...*

Ukážka je z básne Jána Smreka Cválajúce dni. Urob vlastnú interpretáciu záverečných veršov básne. Pomenuj podčiarknutý umelecký prostriedok.

Vlastná interpretácia

Metafora

6. *V noviciáte izbu podobnú mám väzeniu:*

*kľakadlo, kríž, stôl, posteľ,
tak málo potrebné je k spaseniu,
abych do neba došiel.*

(R. Dilong – Za múrom kláštora)

Nájdí v ukážke jeden z hlavných motívov poézie katolíckej moderny. Urob vlastnú interpretáciu veršov. Urč druh rýmu. Nájdí 1 slovo, na základe ktorého by si mohol zaradiť báseň ku poézii katolíckej moderny.

Motív cesty

Vlastná interpretácia

ABAB – striedavý rým

Noviciát, spasenie, nebo, kríž...

7. Čo je to moderna?

Literárna moderna:

○ Moderný smer v literatúre ○ Koniec 19. – začiatok 20. storočia ○ Symbolizmus ○ Impresionizmus ○ Dekadencia	}	Zrodené vo Francúzskej literatúre, predstaviteľmi boli Charles Pierre Baudelaire a Paul Verlaine